

ИНФЛУЕНЦА ПО ПТИЦИТЕ

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

Информация за инфлуенца по птиците, подготвена от Европейската комисия (ЕК). Оригиналната версия на английски език е налична на интернет-страницата на ЕК под формата на „Въпроси и отговори“: https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/diseases-and-control-measures/avian-influenza/avian-influenza-questions-and-answers_en

Какво представлява инфлуенцата по птиците?

Инфлуенцата по птиците е вирусно заболяване, което се среща предимно при птиците. Вирусите на инфлуенца по птиците са или високопатогенни или нископатогенни вируси (съответно ВПИП и НПИП) в зависимост от способността им да причиняват тежки или леки заболявания и смъртност при пилетата. Това е отразено и в молекулярната структура на вируса.

Дивите птици, по-специално водолубивите птици, са естествени гостоприемници и резервоари за всички видове вируси на инфлуенца по птиците,

поради което те играят основна роля в развитието, поддържането и разпространението на тези вируси.

Домашните птици, заразени с НППП, могат да проявят леки признаци на болестта или изобщо да не проявят клинични признаци. Инфекциите, причинени от ВППП, могат да причинят тежко заболяване и смърт при домашните птици.

Как се въвежда и разпространява инфлуенцата по птиците сред популацията от домашни птици в ЕС?

Появата на вируси на инфлуенцата по птиците в Европейския съюз е свързана главно с въвеждането им чрез мигриращи диви птици като вигеони (род патици) или белобузи гъски.

Инфекцията с вирусите на инфлуенцата по птиците при дивите птици е сезонна, като най-високият процент на заразяване е при младите птици през есента. Дивите птици пренасят вируси на инфлуенца по птиците на дълги разстояния по миграционните си пътища и отделят тези вируси чрез изпражненията и респираторните секрети, като по този начин замърсяват околната среда.

През зимата експозицията на инфекция при домашните птици нараства поради увеличаването на движенията на дивите птици и по-ниските температури, които от своя страна улесняват оцеляването на вирусите на инфлуенцата по птиците в околната среда.

В допълнение смесването на диви птици с различен географски произход по време на миграцията може да увеличи риска от разпространение и реасортиране на вируса, което води до промени в свойствата на вируса.

Непрекият контакт със замърсено земеделско оборудване и други предмети също може да допринесе за заразяването на домашните птици.

Кои са пътищата за влизане на вируса на инфлуенцата по птиците чрез дивите птици в ЕС?

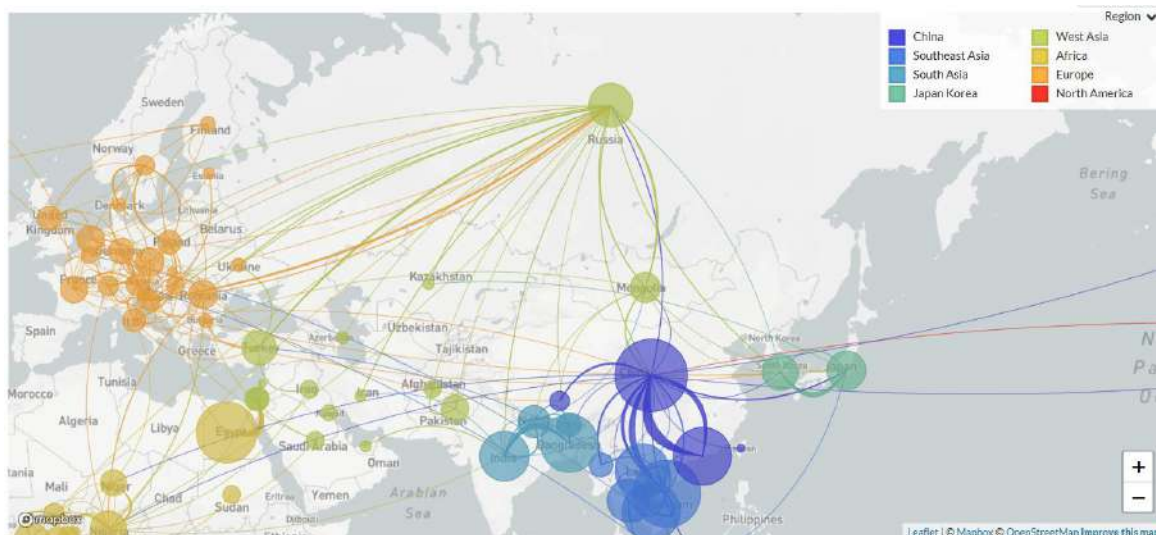
Европейската агенция за безопасност на храните (ЕОБХ) установи четири основни пътя за навлизане на вируси на инфлуенца по птиците чрез дивите птици в ЕС. Това са:

I. североизточната зона (NE), определена като границата между ЕС и Русия от северната част на Финландия до северната част на Украйна. В тази област мигриращите диви птици обикновено влизат в ЕС по време на есенната миграция (и в ограничена степен по време на студените периоди през зимата) чрез пристигащите птици от районите за размножаване в тайгата и тундрата в Русия.

II. Източната зона (E), определена като границата на ЕС от Украйна до Кипър. В тази област мигриращите диви птици обикновено навлизат през есенната миграция от районите за размножаване на изток от ЕС, включително връзката с Черно море и Каспийско море. При кратки застудявания миграцията може да настъпи и по-късно през зимния сезон.

III. Южната зона (S), определена като границата на ЕС от Южна Португалия до Кипър, през която мигриращите диви птици обикновено влизат в ЕС през пролетта при завръщането им от зони, в които не се размножават, предимно разположени в Африка на юг от Сахара.

IV. Северозападната зона (NW), определена като Британските острови. В тази област мигриращите диви птици могат да влизат в ЕС през есента чрез мигриращи птици от райони за размножаване в Исландия и Гренландия (и дори от Канада). В сравнение с другите пътища за навлизане, този маршрут съдържа количествено незначителен дял от всички влизания на диви птици.

Защо сме засегнати от инфлуенцата по птиците?

Инфекцията с вируси на инфлуенцата по птиците е сериозен проблем поради икономическите последици от инфекцията и болестта при домашните птици, както и поради тяхната непостоянна генетична характеристика, която може да увеличи способността им за промяна и развитие чрез мутация и смесване с други вируси на инфлуенцата по птиците. Тези фактори могат да причинят появата в нови подтипове с повишена патогенност или потенциал за инфектиране на други видове животни и хора.

Икономическите последици от заразяването на домашните птици с ВПИП са свързани със значителни производствени загуби в заразените стопанства, с прилагането на мерки за ликвидиране и смущения в търговията в засегнатата област, където са въведени ограничения на движението на домашни птици и продукти от домашни птици като мерки за превенция и контрол на болестта.

Международната търговия с домашни птици и продукти от домашни птици трябва да отговаря на стандартите на Световната организация за здравеопазване на животните ([стандарти на ОИЕ](#)) за инфекция с вируси на инфлуенца по птиците с висока патогенност. Наличието на ВПИП при домашните птици ограничава международната търговия с живи птици и птиче месо, което оказва сериозно въздействие върху националните икономики.

Заразяването на домашни птици с НПИП също има известни последици за засегнатите стопанства. Освен загубата на продукцията, която може да възникне и след инфекция с НПИП, движението на домашни птици в рамките на ЕС от заражено стопанство е ограничено за следващите 21 дни след потвърждаването на инфекцията. Освен това в много малко случаи може да се докаже, че огнищата на ВПИП са причинени от съществена мутация на вируса на НПИП към вируса на ВПИП.

Къде (обикновено) се установява инфлуенцата по птиците?

Инфлуенцата по птиците се среща в световен мащаб, като различните щамове са по-разпространени в определени райони на света. Някои от вирусите на инфлуенцата по птиците се разпространяват сред домашните птици в Азия, докато други са се разпространили в световен мащаб чрез миграции на диви птици.

Доклади за ситуацията с инфлуенцата по птиците по света могат да бъдат намерени на [специалната уебстраница на ОИЕ](#).

Информация за ситуацията с ВПИП в ЕС може да бъде намерена на следния интернет адрес: https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/diseases-and-control-measures/avian-influenza_en#HPAI-2022.

Вирусът на инфлуенца по животните представлява ли риск за хората?

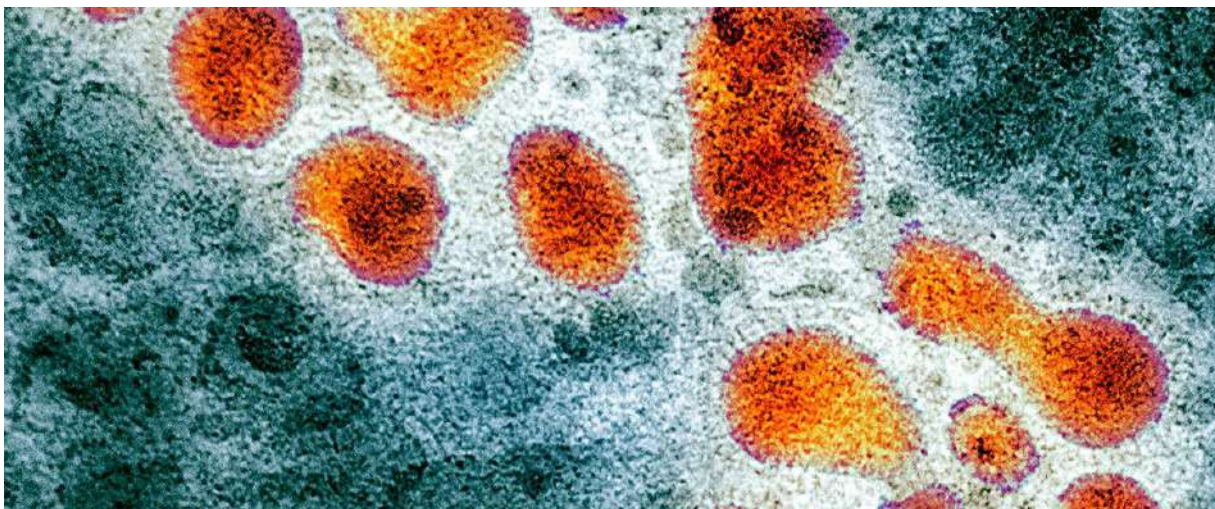
Повечето щамове на вируса на инфлуенцата по птиците са относително безвредни за техните естествени гостоприемници - дивите птици, и не заразяват хората.

Въпреки, че повечето от вирусите на инфлуенца по птиците първоначално заразяват само птиците, някои варианти могат да развият мутации, които увеличават потенциала им да заразят и други видове като бозайници, включително хора.

Хората, които са в тесен контакт със заразени птици, са изложени на риск от заразяване с вируси на инфлуенцата по птиците. Те следва да носят лични предпазни средства (ЛПС) и да избягват пряк контакт без защитни средства с болни или мъртви птици, трупове, изпражнения, както и потенциално замърсени среди.

Докато повечето случаи при хора са ограничени до конюнктивит или леки респираторни симптоми, някои вируси могат да причинят тежко заболяване при някои индивиди.

Повече информация, свързана с рисковете за общественото здраве от вирусите на инфлуенцата по птиците, може да бъде намерена на уебстраницата на Европейския център за профилактика и контрол върху заболяванията (ECDC), посветена на инфлуенцата по птиците: <https://www.ecdc.europa.eu/en/avian-influenza>.

Какви мерки могат да бъдат предприети, за да се предотврати рискът от разпространение на ВПИП от диви птици към домашни птици?

Мерките за биологична сигурност (биосигурност) в стопанството са първата линия на защита срещу въвеждането и разпространението на вируси на инфлуенца по птиците при домашни птици или птици, отглеждани в плен.

През 2017 г. Европейският орган за безопасност на храните (ЕОБХ) публикува всеобхватно научно становище относно инфлуенцата по птиците, в което се потвърждава, че стриктното прилагане на мерките за биосигурност играе ключова роля за предотвратяване на разпространението на вируси на ВПИП от диви птици към домашни птици и други птици, отглеждани в плен. Като неизчерпателен списък на мерките за биосигурност, който обикновено е валиден за всички видове обекти за домашни птици или птици, отглеждани в плен, може да се посочи следното:

- ограничаване на достъпа на дивите птици и възможностите за контакт с домашни птици,
- необходимо е да се избягва обособяването на изкуствени езера или други съоръжения с водни повърхности с открит достъп за диви птици в обектите за домашни птици,
- да се прекрати достъпа и поне да се ограничи зоната за достъп на домашни птици на открито в периоди с висок риск,
- използване на хигиенни филтри и ограничаване на достъпа на хората до птицефермите. Ограничаване на контактите с други птицевъдни стопанства (предмети, материали, машини, фуражи, работници),
- ако домашните птици не могат да бъдат затворени по време на високорискови периоди, се препоръчва да се предотврати пряк контакт между дивите птици и домашните птици чрез намаляване на площта на откритото пространство и/или чрез използване на мрежи или веранди. Храната и водата трябва да се осигуряват под покрив или хоризонтално покривало (от плътна тъкан).

Ваксинация срещу инфлуенца по птиците може да се прилага при специфични условия. Ваксинацията за предотвратяване на разпространението на вируса на ВПИП може да бъде част от програма за контрол на болести.

В съответствие със стандартите на ОИЕ ваксинацията няма да повлияе на статута на свободна страна или зона по отношение на ВПИП, ако се извършва надзор в достатъчна степен, за да се докаже отсъствието на инфекция с полеви вирус.

Какви мерки се предприемат след откриването на ВПИП при домашни птици или птици, отглеждани в плен?

Съгласно законодателството на ЕС в областта на здравеопазването на животните ВПИП е **болест от категория А**, за която трябва да се предприемат незабавни мерки за ликвидиране веднага след откриването ѝ.

След потвърждаване на вируса на ВПИП в животновъден обект с домашни птици или птици, отглеждани в плен, националните компетентни органи незабавно предприемат мерки за унищожаване и ликвидиране на заболяването в засегнатия животновъден обект: умъртвяване на всички птици; безопасно унищожаване на кланични трупове, продукти или други потенциално замърсени материали; почистване и дезинфекция. Подобни мерки може да се наложи да се приложат и в епидемиологично свързаните животновъдни обекти, а при определени обстоятелства може да се приложи и превантивно умъртвяване.

Освен това се определя ограничителна зона на разстояние най-малко 10 км около засегнатия животновъден обект, където се прилагат специфични мерки за контрол по отношение на животновъдни обекти, в които се отглеждат птици с цел оценка на ситуацията с болестта и за контрол на разпространението (напр. инвентаризация, посещения на официални ветеринарни лекари, клиничен и лабораторен надзор, ограничения на движението на птиците и продукти, получени от тях и т.н.). Тези мерки се запазват в ограничителната зона най-малко 30 дни след ликвидирането на вируса на ВПИП в заразения животновъден обект.

Освен това, за да се предотвратят ненужни затруднения в търговията в рамките на Съюза и да се избегне налагането от трети държави на необосновани пречки пред търговията, Комисията включва тези ограничителни зони в регионализацията на ЕС за ВПИП. Регионализацията на ЕС (отделяне на зоните, свободни от болестта от заразените зони) се публикува в Официален вестник на ЕС като спешни мерки (нормативен акт) във връзка с огнищата на ВПИП в някои държави членки.

Картата с географското разпространение на установените огнища на ВПИП при диви птици и птицевъдни обекти през настоящия епидемичен сезон на заболяването се публикува на следния интернет-адрес: https://ec.europa.eu/food/system/files/2022-02/ad_control-measures_hapai_chrono_2022_map.pdf.

Подробен преглед на развитието на ситуацията с ВПИП в държавите членки от началото на настоящия епидемичен сезон на заболяването и приетите спешни мерки се

публикува под формата на хронология на следния интернет-адрес:
https://ec.europa.eu/food/system/files/2022-02/ad_control-measures_hapai_chrono_2022.pdf.

Има ли разрешена за употреба ваксина срещу инфлуенца по птиците?

Пускането на пазара и употребата на ветеринарни лекарствени продукти (ВЛП) в ЕС, включително ваксини, се регулира от законодателството на ЕС относно ветеринарните лекарствени продукти (*Регламент за ВЛП - [Регламент \(ЕС\) 2019/6 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година относно ветеринарните лекарствени продукти и за отмяна на Директива 2001/82/ЕО](#)*).

Съгласно Регламента, ветеринарният лекарствен продукт може да бъде пуснат на пазара и употребяван в държавите членки на ЕС, ако е разрешен от Европейската агенция по лекарствата (ЕМА) или от компетентните органи в държавите членки.

Ако е провокирано от епидемиологичната обстановка и конкретните обстоятелства в областта, в която съществува риск от разпространение на вируси на ВПИП по домашните птици, могат да се използват ваксини срещу инфлуенцата по птиците след решението и под контрола на компетентните органи на държавите членки на ЕС.

Понастоящем има една ваксина срещу инфлуенца по птиците, която има [разрешение за употреба от ЕМА](#) и следователно може да се използва в Европейския съюз.

Какви научни проучвания са разработени по отношение на инфлуенцата по птиците за справяне с болестта?

По искане на Комисията от 2005 г. насам [ЕОБХ публикува редица научни становища и доклади](#) във връзка с инфлуенцата по птиците, в които се оценяват различните рискове.

Епидемичните сезони на ВПИП през 2015 - 2016 г. и 2016 - 2017 г. в ЕС се характеризираха с голям брой заразени диви птици, различни подтипове на вируса на инфлуенцата по птиците и голямо географско разширяване на обхвата на епидемията не само в Съюза, но и в Азия и Африка. Вследствие на това Комисията поиска от ЕОБХ да следи отблизо развитието на епидемиологичната обстановка по отношение на инфлуенцата по птиците в рамките на ЕС и в световен мащаб, по-специално с цел да се опише развитието на разпространението на вируса от определени региони към ЕС.

Поради това Комисията поиска от ЕОБХ да публикува [тримесечни доклади](#) с актуална информация за ситуацията с инфлуенцата по птиците, като се обърне специално внимание на възможното въздействие на циркулиращите вируси на инфлуенцата по птиците. За целите на тези тримесечни доклади, като се има предвид вероятността вирусите на инфлуенца по птиците да развият зоонозен потенциал, ЕОБХ беше помолен да си сътрудничи с референтната лаборатория на Европейския съюз за инфлуенца по птиците и с ECDC.

Освен това [резултатите от надзора](#), извършван от държавите членки на ЕС, се събират и оценяват от ЕОБХ въз основа на искането на Комисията. ЕОБХ публикува ежегодно и научни доклади с резултатите от тези оценки.

Мога ли да се заразя с инфлуенца по птиците от боравене (контакт) с болни или мъртви птици?

Рискът от предаване на вируси на инфлуенца по птиците от диви птици на широката общественост е малък. Повечето случаи на заразяване на хора с вируси на инфлуенцата по птиците включват много тесен пряк контакт с болни домашни птици.

За да се сведе до минимум рискът от заразяване с вируси на инфлуенцата по птиците от диви птици, хората следва да избягват докосването на болни или мъртви диви птици с голи ръце.

Лицата, които участват в ликвидирането на огнищата на ВПИП, следва да използват подходящи лични предпазни средства.

Най-актуалната информация за мониторинга и възможностите за мерки в областта на общественото здравеопазване е публикувана в [последния тримесечен доклад на ЕОБХ](#).

Безопасно ли е да се консумират продукти от птици, ако в моя район е открита инфлуенца по птиците?

Да, домашните птици и продуктите от домашни птици, пуснати на пазара в ЕС, могат да се приготвят и консумират както обикновено, като се следват добрите хигиенни практики и да се сготвят правилно (да са термично обработени в достатъчна степен).

Могат ли други видове животни да бъдат заразени с вируси на инфлуенцата по птиците?

Въпреки, че инфлуенцата по птиците обикновено засяга птиците, в някои случаи е установено, че животни от видове бозайници, включително прасета, тюлени, диви свине, лисици, са заразени с вируси на инфлуенцата по птиците.

